

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ΄

Συνδρομή ἑτησια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησιαί. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

15 Ἰουνίου 1886

Ο ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΕΪΧΤΑΛ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ 1833—1835

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμε. φύλλον.]

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν, 8/20 Ὀκτωβρίου, ἔγραψεν ὁ Ἐϊχτάλ τὸ ἐξῆς σχέδιον παραιτήσεως:

«Κύριε Γραμματεῦ τῆς Ἐπικρατείας,

Ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία σκοπεύει νὰ μὲ παύσῃ ἐκ τῆς ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Γραμματείας θέσεως Συμβούλου, καὶ ὅτι μάλιστα ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μέτρου τούτου ἀνεβλήθη διὰ τῆς εὐμενοῦς μεσολαβήσεως προσώπου, δώσαντός μοι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δείγμα πολυτίμου ὑπολήψεως καὶ φιλίας.

Προσπαθήσας νὰ μάθω παρὰ τῶν μελῶν αὐτῶν τῆς Ὑψηλῆς Ἀντιβασιλείας τοὺς λόγους τῆς περὶ ἐμοῦ ληφθείσης ἀποφάσεως, ἀλλ' ἀποτυχὼν εἰς τὰς τοιαύτας ἀποπείρας μου, μὴ θέλων δὲ νὰ μείνω ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Κυβερνήσεως προκατειλημμένης, ὡς εἰκάζω, ἐναντίον μου ἐξ ἀφορμῶν, τὰς ὁποίας ἀγνοῶ, καὶ τὰς ὁποίας κατὰ συνέπειαν δὲν δύνημαι νὰ διαλύσω, παρακαλῶ ὑμᾶς, κ. Γραμματεῦ, νὰ καθυποβάλῃτε εἰς τὴν Ὑψηλὴν Ἀντιβασιλείαν καὶ νὰ ζητήσητε παρ' αὐτῆς τὴν παραίτησίν μου, ἐκφράζοντες εἰς αὐτὴν τὴν λύπην μου διότι δὲν κατώρθωσα νὰ τύχω τῆς εὐμενείας τῆς. Ἐπιτρέψατέ μοι δὲ ταῦτοχρόνως, κ. Γραμματεῦ τῆς Ἐπικρατείας, νὰ σᾶς δηλώσω τὴν βαθεῖαν θλίψιν μεθ' ἧς ἀναγκάζομαι νὰ παύσω τὴν ἐξακολούθησιν ἐργασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἤλιπιζα ὅτι ἡδυνάμην νὰ προσφέρω ὑπηρεσίαν τινὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα, γινόμενος συγχρόνως ἄξιος τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης ὑμῶν.

Ὑποσημειοῦμαι, κ.τ.λ.»

Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ Ἐϊχτάλ ἠγνόει τὰ περὶ Σχισμισμῶν διαμειφθέντα μεταξὺ Ἀντιβασιλείας καὶ Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἄλλως ἤθελεν ἀναφέρει τι περὶ τούτου εἰς τὰς πρὸς τὸν πατέρα του ἐπιστολάς.

Καὶ ὁμως ἡ ὑπόθεσις ἐτελείωσεν ὡς ἤρχισε, διὰ τοῦ Σχισμισμῶν. Οὐδεμίαν νύξιν παρέχει τὸ ἡμερολόγιον περὶ τῶν μεταξὺ τῆς 20 καὶ τῆς 22 Ὀκτωβρίου γενομένων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἐγγράφων ὑπάρχει ἀντίγραφον τῆς ἐξῆς (γερμανιστὶ συντεταγμένης) βασιλικῆς διαταγῆς:

«Δίδοντες πίστιν εἰς τὸ ἀληθές τῶν ἐξηγήσεων τοῦ κ. Γ. Ἐϊχτάλ περὶ τῆς ἀποχωρήσεώς του ἀπὸ τὴν Ἐταιρίαν τῶν Σχισμισμῶν, καὶ θεωροῦντες τὸ ὀρθὸν τῶν ἐν τῷ ὑπουργικῷ ὑπομνήματι τῆς 28/10 Ὀκτωβρίου ἀναφερομένων περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, ἀποφασίζομεν τῇ προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας νὰ διατηρηθῇ ὁ μνησθεὶς σύμβουλος Γ. Ἐϊχτάλ εἰς τὴν μέχρι τοῦδε θέσιν του ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς πολιτικῆς Οἰκονομίας.

Ναῦπλιον 10/22 Ὀκτωβρίου 1834.»

Οὕτως ἔληξεν ἡ ὑπόθεσις αὕτη. Τὸ αἴσιον τέλος τῆς ὀφείλεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς μεσολάβησιν τοῦ Κωλέττη, εὐνοοῦντος τὸν νέον Γάλλον καὶ ἐκτιμῶντος τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματά του. Ἀλλὰ καὶ ὁ κ. Ἐϊχτάλ ἠγάπα καὶ ἐτίμα τὸν ἀρχαῖον προϊστάμενόν του, οὐδὲ τὸν ἐλησμόνησε καὶ ἀποθανόντα. Ἡ εἰκὼν τοῦ Κωλέττη λιθογραφηθεῖσα ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν του ὡς πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος, ἐκόσμη μετ' ὀλίγων ἄλλων ἐκλεκτῶν ἐνθυμημάτων τὸ σπουδαστήριον τοῦ σεβασμίου φιλέλληνος, ἀνκαλοῦσα εἰς τὴν γερωντικὴν μνήμην του τὰς ἐνθυμήσεις τῆς νεότητός του.

Τὴν 11ην Νοεμβρίου, τρεῖς περίπου ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς παύσεως, ὁ Ἐϊχτάλ μετέβη εἰς Ἀθήνας ἐνθα διέμεινεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Τὴν δὲ 29 Νοεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. Εὐτυχῶς, κατὰ τὴν περιόδεικν του ταύτην εἶχε μεθ' ἐχυτοῦ τὸ ἡμερολόγιόν του, οὐδὲ παρέλειψε σημειῶν καθ' ἑκάστην ἐν αὐτῷ τὰς ἐντυπώσεις του.

Ἴδου ὅσον ἐνεστὶ πιστὴ καὶ ἀκριβὴς αὐτῶν μετάφρασις.

— «Σάββατον, 29 Νοεμβρίου 1834. Ε. Ν. Ἀναχώρησις ἐξ Ἀθηνῶν τὴν 3ην ὥραν τῆς πρωίας.

Ὁ ὑπὸ ἡγεσίας μου Δημήτριος, εἶδος Φιγαρώ. — Τρία ἄλογα. — Τὸ ἐσπέρας, ὥραν 8ην, ἀφοῦ ἐκινδυνεύσαμεν νὰ χάσωμεν τὸν δρόμον, φθάνομεν εἰς Χάσια. — Τὸ Χάνι, εἰς μίαν ἄκραν τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται εἴκοσι περίπου χωρικοὶ Ἀλβανοὶ μὲ τὰ ζῶα των, ἐνθυμίζει κατασκήνωσιν Ἀθιγγάνων.

— 30 Ἰβρίου. Ἀναχώρησις ἐκ τοῦ Χανίου τὴν 9ην ὥραν τὸ πρωί. — Ἀφίξις εἰς Θήβας τὴν 2 ὥραν. — Πεδιάδες ὅμοιαι πρὸς τὰς τῆς Βοημίας. — Ζωγραφικὴ ἄποψις τῆς πόλεως. — Ὁ ἑπαρχος κ. Οἰκονομίδης. — Δυσκολαί τῆς διοικήσεως ὡς ἐκ τῆς χρήσεως τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης εἰς τὰ χωρία. Ὀλίγιστοι οἱ ἱκανοὶ νὰ γείνωσι δῆμαρχοι. Ἡ τυραννία τῶν Τούρκων παρεμπόδισε τὴν ἀνάπτυξιν ἐνταῦθα παντὸς κοινοτικοῦ συστήματος, κατέστρεψε δὲ πᾶσαν ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν. Ἔως αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους τῶν ἐν Θήβαις οἰκιῶν ἡ γῆ σχεδὸν ὅλη εἶναι ἐθνικὸν κτῆμα. Συνέπεια τούτου ἡ μεγάλη ἀποθάρρυνσις τῆς καλλιεργείας. Δὲν γίνονται φυτεῖαι.

Ἡ ἑπαρχία περιέχει μόνον 15,000 ψυχάς, ἡδύνατο δὲ νὰ θρέψῃ δεκαπλοῦν ἀριθμὸν. Οἱ κάτοικοι ἐν γένει πτωχότατοι. Τὸ κλίμα ὑγιερὸν. Ἐντούτοις ἐφέτος ἐπεκράτησαν διαλείποντες πυρετοὶ ἐπιδημικοὶ, ἀποδιδόμενοι εἰς τὴν μεγάλην τοῦ ἔτους τούτου ξηρασίαν. Θεραπεύονται δυσκόλως ἕνεκα τῆς ἀφροντισίας τῶν κατοίκων ὡς πρὸς τὰ τῆς ὑγιεινῆς. Ἀδύνατον νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς οἰανδήποτε δίαιταν.

Ὁ Θηβαῖος ὅστις μὲ φιλοξενεῖ εἶναι πλινθοποιός. Τὸν χειμῶνα μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμα κτίστου. Κερδίζει τὸ πολὺ δύο ἕως τρεῖς δραχμὰς τὴν ἡμέραν. Εἰς Ἀθήνας ἡδύνατο εὐκόλως νὰ κερδίξῃ ἕξ, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, διότι δὲν θὰ εὕρῃ ἐκεῖ τὴν κατοικίαν καὶ τὰς συνηθείας του, καθὼς ἐνταῦθα. Ἡ οἰκία του περιέχει ἐν μόνον δωμάτιον πρὸς χρῆσιν του. Ἐντὸς αὐτοῦ κοιμᾶται αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του, ἀμφότεροι μὲ τὰ ἐνδύματά των, πρὸς δὲ ὁ ὑπὸ ἡγεσίας μου κ' ἐγώ. Ἐντὸς τοῦ δωματίου ὑπάρχει ἐστία χρησιμεύουσα διὰ μαγειρεῖν καὶ πρὸς θέρμανσιν. Σκοπεύει νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸ παρακείμενον μικρὸν χωρίσμα. Προτιμᾷ τὸ μαγκάλι, περὶ τὸ ὁποῖον καθήμεθα καπνίζοντες. Ἐν Βοιωτίᾳ ὁ χειμὼν εἶναι πολὺ βαρῦς. Ἡ χιών πίπτει συχνάκις. Ἐνίοτε διαρκεῖ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, τότε δὲ διακόπτεται πᾶσα συκοινωνία.

— Τρίτη, 2 Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐκ Θηβῶν. — Ὅρος Σφιγγιον (σημειούμενον «Φαγᾶ») εἰς τὸν χάρτην τοῦ Ἐπιτελείου) καὶ τὰ περὶ αὐτὸ ὑψώματα. — Σχημα σφιγγός. — Ἐνεδραι τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον. — Κατ' εὐθείαν δρόμος διὰ τῶν βουνῶν, ἀντὶ τοῦ νὰ διέλθῃ τις ἀπὸ Καρδίτσαν καὶ Κόκκινον. — Πλησίον τοῦ Κοκκίνου καταβόθρα τῆς λίμνης

Κωπαῖδος καὶ φρέατα λαξευθέντα ἐντὸς τοῦ βράχου.

Ὁ ἀγωγιάνης Τριαντάφυλλος, ἀρχαῖος στρατιώτης τοῦ Γριζιώτου. — «Ζήτην ὁ βασιλεὺς ἄν τὰ βουνά!» (Ἑλληνιστὶ γεγραμμένον). — Ρίπτει ἐντὸς πάσης πηγῆς μίαν τρίχα ἐκ τῆς φλοκάτης του. Σταυροκοπήματά του. Μεγάλοι του ἐλπίδες βασιζόμεναι εἰς τὰ πλοῦτη τοῦ βασιλέως. — Μὲ παρακινεῖ νὰ ἀποκατασταθῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ ἐσπέρας ἐφθάσαμεν εἰς Μαρτίνι, χωρίον Ἀλβανικόν. — Ὠραῖοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. — Πυρετοὶ διαλείποντες ἐφέτος. — Οἱ παθόντες δὲν ἀνέλαβον εἰσέτι. — Οἰκήματα μὴ ἔχοντα φῶς. «Χωρὶς φῶς, λέγει ὁ ξενίζων με, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἀνοικτή.» (Ἑλληνιστί.) — Οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα ἔχουν πάντες ἰδιοκτησίαν, ἀλλ' αἱ κληρονομίαι κατεμερίσθησαν καθ' ὑπερβολήν. Οἱ κάτοικοι προτίθενται ἤδη νὰ καλλιεργήσωσι γαίαν εἰς Μορίκι καὶ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀταλάντης. Ὁ κυριώτερος αὐτῶν πλοῦτος συνίσταται εἰς ἀμπέλους καὶ ποίμνια· δὲν ἔχουν ἐλαίας οὔτε καλαμβόκια ἢ βαμβάκια, σίτον δὲ ὀλίγιστον. Πρὸς φωτισμὸν καίουν δαυλοὺς πύκων. — Παραπονοῦνται κατὰ τῶν Βλάχων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπεται νὰ βόσκωσι τὰ ποίμνια των εἰς τὰ ἀνέκαθεν κοινοτικὰ λιβάδια τοῦ Μαρτινίου.

— 3 Δεκεμβρίου. Ἐκ Μαρτινίου εἰς Ἀταλάντην. Ὠραῖον χωρίον.

Εἰς τὴν πεδιάδα κατεσκευασμένοι Καραγκούνιδες. Σημεῖα εὐξίας καὶ φιλεργίας των. Ὁ ἀρχηγός των, μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμίλησα, ἡγόρασε τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος πρὸς χειμερινὴν διαμονήν του. Κατὰ τὸ θέρος δὲν δύνανται, λέγει, νὰ μένωσι σταθερῶς εἰς ἓν μέρος. — Ἀφίξις εἰς Ἀταλάντην. — Διαμονὴ μέχρι τῆς 7ης τοῦ μηνός.

Συνομιλία μου μετὰ τοῦ Μόστρα, ἀρχαῖου γραμματέως τοῦ Church — Νικόλαος Μαρῖνος γραμματεὺς του. — Λάμπρος, ἑφορος Λοκρίδος. — Ὁ Μόστρας ὑποφέρει ἀκόμη ἐκ τῶν πυρετῶν τοὺς ὁποίους ἔπαθε κατὰ τὸ θέρος. Διοικητικὸν ἔργον τῶν Ἐπαρχῶν. Ἡ θέσις των δὲν εἶναι ἱκανῶς ἀνεξάρτητος.

Ζήτημα τῶν Νομῶν. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπῆρχεν εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα μέγας ἀριθμὸς λιβαθίων ἀνηκόντων εἰς τὰς κοινότητας, δυνάμει τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν, ὅτε οἱ κάτοικοι ὑπετάγησαν συνθηκολογήσαντες εἰς τοὺς Τούρκους, οὐχὶ κατακτηθέντες ὑπ' αὐτῶν. Τὰ χωρία ταῦτα διετήρουν τοὺς τίτλους ἰδιοκτησίας τῶν βοσκημάτων των (Ταπιά), ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἐγγράφων τούτων ἐχάθησαν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν. Ὁ Λάμπρος ἀνεῦρε τὸ τοῦ χωρίου Κολάκα, ὥστε τὸ χωρίον τοῦτο ἀνέκτησε τὴν ἰδιο-

κτησίαν του. Τὰ χωρία Ράδον, Παύλου, Μαλεσίνα, Μάζη καὶ Δερνίτσα εἶχον ἐπίσης νομάς χειμερινὰς καὶ θερινὰς. Τὰ χωρία Κχυρά, Δουβίτσα κτλ. εἶχον θερινὰς μόνον νομάς. Κατὰ τὸ περὶ τοῦ χωρίου Κολάκα ληφθὲν μέτρον, ἔπρεπε καὶ αἱ λοιπαὶ ὡς ἄνωθι κοινότητες νὰ ἀνακτήσωσι τὰς νομάς των. Ἐκ τῶν νομῶν τούτων ἤθελον ἐνοικιάσει εἰς τοὺς Βλάχους ὅσας τὰ ποιμνιά των δὲν ἐξαρχοῦν νὰ βοσκήσωσι, καθόσον δὲ αὐξάνουν τὰ ἰδικὰ των ποιμνία ἤθελον κρατεῖ τὰ βοσκήματα πρὸς χρῆσιν τῆς κοινότητος. Ἄλλως τε ἡ κτηνοτροφία ὑποθάλπεται σήμερον καθ' ὑπερβολὴν ἐν Ἑλλάδι. Ἀνάγκη νὰ κλίνη ἡ πλαστιγὴ πρὸς τὸ μέρος τῆς γεωργίας. Εὐχῆς δ' ἔργον τὸ νὰ ἐγκατασταθῶσι μονίμως οἱ Βλάχοι, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μείνῃ ὀριστικῶς ἐν Ἑλλάδι ὁ πλοῦτός των, ἀπόρροια τῆς ἐργασίας των, διδομένης ὁμῶς νέας διευθύνσεως εἰς αὐτήν.

Ἡ Λοκρὶς τὴν σήμερον περιέχει ἴσως περὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας αἰγας καὶ πρόβατα, ἡ δυτικὴ Ἑλλάς τετρακοσίας χιλιάδας καὶ ἡ ἀνατολικὴ πεντακοσίας. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ ἐλαττωθῇ, ἐν ἀναπτυχθῇ ἡ γεωργία.

Ἡ Σκάλα τῆς Ἀταλάντης θὰ λάβῃ ἀνάπτυξιν, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις προβῇ εἰς παραχωρήσεις γαιῶν καὶ ἐπισκευάσῃ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν προκυμαίαν. Ἡ ἀπέναντι νῆσος Ἀταλάντη παρέχει ὅπως οὖν καλὸν καταφύγιον εἰς μικρὰ πλοῖα.

Ἐθνοφύλακες. Εἶναι οὗτοι παλαιοὶ στρατιῶται μισθοῦμενοι παρὰ τῆς ἐπαρχίας πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν. Ἡ Λοκρὶς ἔχει τριακότα τοιοῦτους, λαμβάνοντας μισθὸν ἀνὰ 22 δραχμὰς καὶ 80 λεπτά κατὰ μῆνα, ὃ ἐστὶ ἐν συνόλῳ δρ. 684 μηνιαίως. Τὸ ποσὸν εἶναι καὶ οὕτω πολὺ διὰ τοὺς 7500 κατοίκους τῆς ἐπαρχίας. Οὐδὲ εἰς χωροφύλαξ ὑπάρχει ἐν αὐτῇ.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας εἶναι καθ' ὅλοκληρίαν Ἑλληνικός, ἐκτὸς τοῦ χωρίου Λειβανάται.

Κληρὸς. Ὁ ἐπίσκοπος, ἄνθρωπος ἐλεεινός, εἶναι προσωπικὸς ἐχθρὸς τοῦ Ἐπαρχου, ὅστις τὸν κατηγορεῖ εἰς τὴν Σύνοδον διὰ τὰς μοχθηρίας του. Ἄλλ' ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὸν ἔστειλεν ὀπίσω λευκὸν ὡς χιόνα. Καταθλίβει τοὺς χωρικοὺς ἐπιβάλλων εἰς αὐτοὺς παντοειδῆς ἀγχαρείας καὶ ἀποπέμπων τοὺς ἱερεῖς των ἅμα τοὺς ἴδη προσκολλημένους εἰς τοὺς κατοίκους. Τοὺς ἠνάγκαζε νὰ πληρώσωσι τὰ καθυστερούμενα δικαιώματα διὰ γάμους, βαπτίσεις καὶ ἐνταφιασμούς, ἀφ' ἧς ἐποχῆς εἶχε κενωθῇ ἡ ἐπισκοπὴ, κτλ. Λαμβάνει ἀπὸ πᾶσαν οἰκογένειαν ἐν κοιλὸν σίτου, παρεκτὸς τῶν τυχηρῶν. Ὑπάρχει μεγάλη διάστικσις μεταξὺ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐπισκοπῶν. Ἀνάγκη νὰ ὀργανισθῇ ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῶν ἱερέων.

Εἰρηνοδίκης. Ἐλαβα κακίστας πληροφορίας περὶ αὐτοῦ.

Προμήθεια βοῶν. Πρότασις τοῦ Μόστρα περὶ διανομῆς εἰς Λοκρίδα χιλίων βοῶν, τριακοσίων ἀγελάδων καὶ εἴκοσι ταύρων. — Ἡ διευκόλυνσις τῶν μέσων τῆς καλλιέργειας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἀνάγκη ὑπερτέρα ἔτι τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Πρέπει νὰ διανεμηθῶσιν ἀνὰ πᾶσαν οἰκογένειαν ἀνὰ 75 στρέμματα γῆς ἐπιδεκτικῆς ἑτησίας καλλιέργειας, ἢ 150 στρέμματα ἐκεῖ ὅπου ἡ γῆ εἶναι κατὰ διειτία μόνον ἀρῶσιμος. Πρέπει δὲ νὰ δοθῶσι καὶ ἀνὰ τρεῖς βόες, κατὰ μέσον ὄρον.

Μοραστηριακὰ κτήματα. Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο ν' ἀφεθῶσιν εἰς τοὺς παρόντας καλλιεργητάς των, ἐπὶ πληρωμῇ διπλοῦ δεκάτου, διατηρουμένου τοιοιτοτρόπως ὑλικῆς καλλιέργειας, τοῦ ὁποῦ ἡ ἀντικατάστασις δύσκολος. — Ὁ λαός, καὶ μάλιστα οἱ ἔξωθεν μετανάσται Ἕλληνες, βλέπουσι δυσαρέστως τὴν ἔξωσιν τῶν μοναχῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον δὲν παρουσιάζονται ἐνοικιασταὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων. — Τὴν σήμερον οὐδεὶς γίνεται μοναχός, ἐκλιπούσης τῆς Τουρκικῆς τυραννίας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὁποίας ἐλάβανον οἱ ἄνθρωποι τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Οὕτω ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὰ Μοναστήρια ἤθελον ἐκλείψει ἐκ φυσικοῦ θανάτου.

Δέκατα. Καθ' ὅλην τὴν Λοκρίδα τὸ προῖον αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν καὶ τι ἐπὶ πλεόν. Συνεταιρισμὸς ἀρχαίων στρατιωτικῶν, διοργανωθείς ὑπὸ τοῦ Μόστρα, ἐπὶ ἐγγυήσει τριῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Λειβανάται διὰ τὸ ποσὸν δρ. 27,000. Ἐπὶ κεφαλαίου δρ. 40,000 ἐκέρδιαν ἕκαστος, κατὰ μὲν τινας, ἀνὰ δρ. 700, κατ' ἄλλους δὲ ἀνὰ δρ. 400, δηλαδὴ εἴτε 24 0/0, εἴτε 14 0/0, ἀντιπροσωπεύοντα τὴν δαπάνην τῆς εἰσπράξεως. Τὸ ποσοστὸν εἶνε πολὺ, ἀλλ' ἄξιον σημειώσεως τὸ πρᾶγμα.

Παρτελής ἐλλειψίς ἐργατῶν εἰς Ἀταλάντην. Δι' ἀθλιέστατον ἀρμάριον ἀπαιτεῖται δαπάνη 5 ταλήρων. — Τὸ σιδέρωμα εἶναι ἄγνωστον ἐνταῦθα. — Ὁ Μόστρας ἐπειράθη νὰ ἐγκαταστήσῃ ὀριστικῶς οἰκογένειαν Γύφτων σιδηρουργῶν. Ἐπρόσφερε νὰ κτίσῃ κατοικίαν δι' αὐτούς. Ὁ ἀρχηγός, ἀφοῦ κατ' ἀρχὰς ἐδέχθη, ἠρνήθη κατόπιν, προκρίνων τὴν ἐλευθερίαν των.

— Κυριακῇ, 1 Δεκεμβρίου. Ἀναχώρησις ἐξ Ἀταλάντης. — Ὁ Μόστρας μὲ συνοδεύει ἕως εἰς Λειβανάτας διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἐκεῖ τὸν σχηματισμὸν τῆς κοινότητος. Ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἀσθενείας του. Θαυμάσια τοποθεσίαι μεταξὺ Λειβανατῶν καὶ Καινούριου, κατ' ἐξοχὴν τὸ ἄντικρυ τῆς ἄκρας τῆς Εὐβοίας ἀκρωτήριον, ἐξ οὗ φαίνονται συγχρόνως οἱ κόλποι τῆς Ἀταλάντης καὶ τῆς Λαμίας. — Χωρίον Καινούριον. Ἀμπελῶνες, σίτος, ἀφθονία ὑδάτων. — Δάση, ἀραβόσιτος, χιμῶ-

νικά. — Μικρὸς λιμὴν. — Φιλοξενία πρόθυμος ἐκ μέρους τοῦ Ταλάρη καὶ τοῦ υἱοῦ του.

8 Δεκεμβρίου—Μώλος. Ἐξελέχθη ὑπὸ τῶν Ἑπειρωτῶν (πρὸς συνοικισμόν.)—Διάβασις τῶν Θερμοπολιῶν ἀτραπὸς βορβορώβης, ἔλη ἀπέραντα. Ἀφίξις εἰς Ζητούνιον.

(Ἔπειτα συνέχεια)

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βέρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 357]

Τόσον λογικὸς ἦτο ὁ συλλογισμὸς τοῦ Ἐρικ ὥστε οὐδεὶς ἀπεπειράθη νὰ τὸν ἀναιρέσῃ. Τί ἠδύνατο ν' ἀντιτάξωσιν ὁ ἰατρός, ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Μαλάριος; Κατενόουν βεβαίως τὰς δυσχερείας τοῦ νέου πλοῦ· ἀλλὰ τοῦλάχιστον αἱ δυσχερείαι αὗται δὲν ἦσαν ἴσως ἀνυπέβλητοι, ἐν ᾧ ἄλλοθεν οὐδεμία παρείχτο ἐλπίς. Δι' ὃ δὲν ἐδίστασαν νὰ συνομολογήσωσιν ὅτι θὰ ἦτο ὅπωςδήποτε ἐνδοξότερον νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἀπόπειραν ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν ἀτόλμως εἰς Στοκόλμην.

— Τὸ κατ' ἐμὲ μίαν μόνην σπουδαίαν ἀντίρρῃσιν βλέπω, εἶπεν ὁ ἰατρός Σβαρευγκρόνα, ἀφ' οὗ ἔμεινε λεπτά τινα βεθυθισμένοι εἰς σκέψεις, αὕτη δὲ εἶνε ἡ δυσκολία πρὸς προμήθειαν ἀνθρώπων εἰς τὰς ἀρκτικές ἐκεῖνας χώρας· ἀλλ' ἄνευ ἀνθρώπων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διαβῶμεν ἀκριβῶς ὅταν πρέπη τὸν βορειοδυτικὸν πόρον, ἐπωφελούμενοι τὸν βραχύτατον καιρὸν κατὰ τὸν ὅποιον εἶνε διαβατός.

— Προεῖδα τὴν δυσκολίαν ἡ ὁποία, πράγματι, εἶνε ἡ μόνη, ἀπήνησεν ὁ Ἐρικ, ἀλλὰ δὲν νομίζω αὐτὴν ἀνυπέβλητον. Ἄντι νὰ διευθυνθῶμεν εἰς τὸ Γιβραλτάρ καὶ τὴν Μελίτην, ὅπου μᾶς ἀναμένουσιν ἀναμφιβόλως νέαι σκευαίαι τοῦ Τούδωρ Βράουν, θὰ διευθυνθῶμεν εἰς Λονδίον. Ἐκεῖθεν θὰ τηλεγραφῶσάμεν διὰ τὸ ὑπερωκεανεῖον κάλω εἰς κατάστημά τι τοῦ Μορρεάλ διαταγὴν νὰ ἐκπέμψῃ ἄμέσως ἓν ἀνθρακοφόρον πλοῖον τὸ ὁποῖον θὰ ὑπάγῃ νὰ μᾶς περιμείνῃ εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Βαφίνου, καὶ εἰς κατάστημα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου διαταγὴν νὰ στείλῃ ἓν ἄλλο εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν. Ἐχομεν τ' ἀπαιτούμενα χρήματα καὶ πλέον ἔτι, διότι ἡ ἀπαραίτητος ποσότης τῶν γαιανθράκων εἶνε μικροτέρα τῆς διὰ τῆς Ἀσίας ὁδοῦ, ἐπειδὴ ὁ διάπλους εἶνε βραχύτερος. Δὲν μᾶς ὠφελεῖ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Βαφίνου πρὸ τοῦ τέλους Μαΐου, δὲν εἰμποροῦμεν δὲ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ ἦμεθα εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν πρὸ τοῦ τέλους Ἰουνίου. Οἱ ἀνταποκριταὶ μας λοιπὸν

τοῦ Μορρεάλ καὶ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου θὰ ἔχωσι καιρὸν νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγὰς μας, ἐξασφαλιζόμενοι διὰ τῆς καταθέσεως τοῦ ἀντιτίμου τῶν ἀνθρώπων παρὰ τινι τραπεζίτῃ τοῦ Λονδίνου... Ἐπειτα τὸ ζήτημα περιορίζεται εἰς τὸ νὰ εὐρωμεν διαβατὸν τὸν βορειοδυτικὸν πόρον. Τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται προφανῶς ἀπὸ ἡμᾶς. Ἀλλ' ἂν τὸν εὐρωμεν κλειστὸν θὰ ἔχωμεν τοῦλάχιστον τὴν παρήγορον συναίσθησιν ὅτι οὐδὲν παρημελήσαμεν δυνάμενον νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν.

— Ὅρθότατα! ἀπεκρίθη ὁ Μαλάριος. Τὰ ἐπιχειρήματά σου, παιδί μου, δὲν ἐπιδέχονται ἀντίρρῃσιν!

— Σιγά, σιγά, παρακαλῶ, καὶ μὴ παραφερώμεθα! εἶπεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἐχω κ' ἐγὼ μίαν ἀντήρησιν. Πιστεύεις ὅτι δὲν θὰ γνωστῆ ὅτι ἡ Ἀλάσκα διήλθε διὰ τῶν ὑδάτων τοῦ Ταμέσεως; Ὅχι, βεβαίως. Αἱ ἐφημερίδες θὰ ἀναφέρουν τὴν ἀφίξιν μας εἰς Λονδίον. Τὰ τηλεγραφικὰ πρακτορεῖα θὰ τὴν ἀναγγείλουν. Ὁ Τούδωρ Βράουν θὰ μάθῃ τὸ πρῶγμα καὶ θὰ πεισθῇ ὅτι μετεβῶμεν δρομολόγιον. Ἀλλὰ τότε ποῖος θὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ μεταβάλῃ καὶ αὐτός; Νομίζεις ὅτι θὰ τῷ εἶνε δύσκολον νὰ ἐμποδίσῃ, ἐπι παραδείγματι, τὴν ἀφίξιν τῶν ἀνθρακοφόρων πλοίων, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τίποτε;

— Εἶνε ἀληθές, ἀπεκρίθη ὁ Ἐρικ, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι πρέπει κανεὶς περὶ ὧν νὰ μερμηχῇ. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν λοιπὸν εἰς τὸ Λονδίον. Θὰ προσορμισθῶμεν εἰς τὴν Λισβώνα, ὡς νὰ ἐπράκειτο νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν ἡμῶν διὰ τοῦ Γιβραλτάρ καὶ τοῦ Σουέζ. Ἐπειτα εἰς ἐξ ἡμῶν θὰ μεταβῇ ἄγνωστος εἰς Μαδρίτην, καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς κανένα ἐξηγήσεις, θὰ συνεννοηθῇ τηλεγραφικῶς μὲ τοὺς ἐν Μορρεάλ καὶ Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ πράκτορας διὰ τὴν παραγγελίαν τῶν ἀνθρώπων. Οὐδεὶς θὰ εἰζεύρῃ διὰ ποῖον προορίζονται οἱ ἀνθρώποι οὗτοι, τὰ δὲ φέροντα αὐτοὺς πλοῖα θ' ἀναμείνωσιν εἰς τὰ ὀρισθέντα μέρη τὰς διαταγὰς πλοίαρχου τινὸς, ὅστις θὰ τοῖς ἀνακοινώσῃ τὸ συμφωνηθὲν σύνθημα.

— Πολὺ ὠραία! κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καθίσταται σχεδὸν ἀδύνατον εἰς τὸν Τούδωρ Βράουν ν' ἀνακαλύψῃ τὰ ἔγχη μας!

— Τὰ ἔγχη «μου» θέλετε νὰ εἶπητε, διότι δὲν ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃτε νὰ ῥιψοκινδυνεύσετε μαζί μου εἰς τὰς ἀρκτικές θαλάσσας! εἶπεν ὁ Ἐρικ.

— ὦ, ναί, θὰ ἔλθω, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Δὲν θέλω νὰ λεχθῆ ὅτι ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος Τούδωρ Βράουν μ' ἐφόβισε καὶ μὲ ἠνάγκασε νὰ ὀπισθοδρομήσω!

— Οὐτ' ἐγὼ δὲν τὸ θέλω! ἀνέκραξαν ταῦτο χρόνως ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Μαλάριος.